

STUDII ETNOBATANICE ÎN COMUNA VRÎNCIOAIA

A. CONDREA și A. RENEA

Legat strins de natura înconjurătoare, depinzind de ea, omul a căutat și a învățat să folosească proprietățile multor plante în tratarea bolilor, izbutind să acumuleze în acest sens o anumită experiență, transmisă de-a lungul mileniilor. Plantele medicinale au constituit una din cele mai importante preocupări ale omului, de la începutul existenței sale.

Vechiul proverb spaniol „Cu o grădină și o fântină ai remedii pentru un întreg oraș“, vine să amintească cercetătorilor cât de bogat și de aproape este tezaurul oferit de natură, tezaur care nu așteaptă decât să fie cunoscut și folosit rațional, în slujba omului.

Cine nu știe că medicina populară, întemeiată pe tradiții plurimilenare, este încă o realitate vie la poporul român, mai mult, poate, ca la alte popoare din Europa. Leacurile „băbești“ sînt întrebuintate în mod curent la orașe și sate și nu este sat unde să nu se găsească femei sau bărbați, mai mult sau mai puțin specializați în aplicarea unui număr de buruieni de leac.

Prezentul studiu de etnobotanică, efectuat în comuna Vrîncioaia, constituie o continuare a unor studii întreprinse în alte comune de pe raza județului, în anii precedenți.

Ca și zona geografică și social-politică numită Vrancea, comuna Vrîncioaia se află într-un găvan subcarpatic, legat de regiunile din jur printr-un uluc larg de comunicare, format de Valea Putnei. Față de reședința județului, comuna se află la o distanță de 66 km. Satele care compun comuna sînt: Vrîncioaia, Bodești, Muncei, Ploștina, Poiana, Spinești.

Datele cuprinse în lucrarea de față sînt rezultate în urma discuțiilor purtate cu un număr de 14 localnici, recunoscuți ca tîmăduitori ai unor boli, cu ajutorul plantelor de leac.

Achillea millefolium L. — coada șoricelului. Ceaiul obținut din partea aeriană a plantei este folosit pentru dureri de stomac și dureri abdominale.

Allium cepa L. — ceapă. Se utilizează bulbul de ceapă, copt în spuză, împreună cu săpun și țuică, în tratarea bubelor și sugelului.

Allium sativum L. — usturoi. Înlătură durerea de măsele aplicat direct pe măsea, iar încălzit la foc pînă se moaie, se folosește contra durerilor de urechi.

Alōe arborescens Mill. — aloi. Sucul obținut din partea aeriană a plantei se folosește în tratarea rănilor și arsurilor.

Anethum graveolens L. — mărar. Se utilizează sămînța sub formă de ceai, pentru tratarea gâlbînării și contra insomniilor.

Anthyllis vulneraria L. — tragnă. Ceaiul din floare se folosește contra vătămăturii.

Artemisia absinthium L. — pelin. Fiertura obținută din partea aeriană a plantei (recoltată în perioada înfloririi) se folosește în spălarea rănilor, bubelor. Se mai utilizează pentru combaterea insectelor parazite pe animale, punîndu-se pelin în cantitate mare în încăperile acestora.

Atropa belladonna L. — mătăgună. Din partea aeriană se obține o fiertură utilizată în tratarea unor boli la porci.

Betula verrucosa Ehrh. — mesteacăn. Fiertura obținută din frunze de mesteacăn împreună cu frunze de nuc și luminărică se utilizează sub formă de băi calde în tratarea reumatismului.

Calendula officinalis L. — gălbenele. Florile de gălbenele, împreună cu flori de șofran, se fierb și ceaiul obținut se folosește în tratarea gâlbînării.

Centaureum umbellatum Gilib. — fierea pămîntului. Din frunze și flori se obține un ceai folosit în tratamentul unor boli de ficat.

Chelidonium majus L. — rostopască. Sucul galben obținut prin ruperea și presarea plantei se folosește pentru tratarea negilor și pentru unele boli ale pielii. Partea aeriană a plantei, plămădită cu țuică, se folosește în același scop. Ceaiul obținut din rădăcinile acestei plante se folosește în tratarea icterului.

Cichorium intybus L. — cicoare. Fiertura obținută din partea aeriană a plantei se folosește pentru înlăturarea durerii de stomac și pentru răceală.

Cornus mas L. — corn. Coarnele consumate ca atare cît și ceaiul obținut din acestea, în amestec cu porumbe (fructe de *Prunus spinosa*) se folosesc în tratarea diareei.

Centaurea jacea L. — covrag. Fiertura obținută din partea aeriană a plantei este folosită, sub formă de băi, în tratarea și combaterea durerilor de picioare.

Crataegus monogyna Iacq. — păducel. Ceaiul obținut din flori se folosește în tratarea bolilor de inimă. Ceaiul din fructe se consumă pentru scăderea tensiunii. Ceaiul din coaja de păducel este folosit în intoxicații.

Dentaria bulbifera L. — brîncă. Fiertura obținută din plantă în întregime se dă la porcii bolnavi de brîncă.

Dryopteris filix-mas (L.) Schott. — ferigă. Fiertura obținută din rizomul plantei se folosește împotriva viermilor intestinali. De asemeni fiertura se mai folosește și împotriva durerilor de cap, punindu-se comprese umede cu aceasta.

Equisetum arvense L. — ruium și *Equisetum maximum* Lam. — barba ursului. Ambele se folosesc pentru prepararea ceaiului utilizat în tratarea bolilor de rinichi.

Filipendula ulmaria (L.) Maxim. — răcușor. Rădăcina plantei, plămădită în țuică, se folosește în tratarea herniei și a vătămăturii.

Galium verum L. — sinziene. Se face o fiertură din flori de sinziene, frunze de nalbă mare (*Althaea officinalis*) și ochiul șarpelui (*Veronica chamaedris* L.), care se folosește împotriva sperieturii, avind și efect calmant la copiii mici.

Gentiana lutea L. — ghințură și *Gentiana punctata* Jacq. — ghințură. Plămădeala cu țuică cît și ceaiul obținut din rădăcina ambelor plante se utilizează în tratarea unor boli de inimă și împotriva diareei.

Geum urbanum L. — ridichoară. Ceaiul obținut din planta întreagă se folosește pentru combaterea vătămăturii.

Helleborus purpurascens W. et K. — spinz. Cu fiertura obținută din rădăcină se tratează dalacul la oi și brinca la porci.

Hippophae rhamnoides L. — cătină albă. Ceaiul obținut din fructele plantei, împreună cu porumbe și coarne, tratează diareea.

Hyoscyamus niger L. — măsălarită. Se folosește fiertura de frunze care se ține în gură pentru înlăturarea durerilor de dinți.

Impatiens noli-tangere L. — slăbănog. Planta fiartă este utilizată ca oblojeală pentru scrîntituri.

Iris pseudacorus L. — stînjene galben. Ceaiul obținut din floare se folosește în tratamentul gâlbînării.

Lathyrus tuberosus L. — scrîntiță. Planta este fiartă cu tărițe de grîu după care se face o legătură care vindecă scrîntiturile.

Linum usitatissimum L. — in. Sămînța crudă de in se folosește pentru dureri de stomac, luînd cîte o linguriță de semințe atunci cînd este nevoie. Din sămînța măcinată se fac comprese abdominale cu efect calmant. De asemeni, sămînța de in măcinată se folosește în legături, pentru scrîntitură.

Malva pusilla Sm. — nalbă mică. Ceaiul din frunze se folosește în calmarea durerilor abdominale și în tratarea reumatismului. Frunzele proaspete se utilizează drept cataplasme în inflamații.

Mentha piperita Wirtg. — izmă bună. Ceaiul obținut din frunze și flori este utilizat în tratarea durerilor de stomac și a diareei. Frunzele proaspete și opărite se folosesc ca legătură pentru retragerea umflăturilor.

Origanum vulgare L. — sovîrf. Ceaiul din frunze și flori este utilizat în afecțiuni ale căilor respiratorii și tuse convulsivă. Planta cu totul se folosește la prepararea ceaiului pentru tratarea intoxicațiilor.

Paris quadrifolia L. — rășug. Fiertura acestei plante se utilizează în tratarea unor boli la animale.

Petroselinum hortense Hoffm. — pătrunjel. Ceaiul obținut din rădăcină se utilizează la oprirea hemoragiilor.

Phyllitis scolopendrium (L.) Newn. — limba vecinii. Ceaiul de frunze se folosește contra „apucăturii“ (mușcături veninoase). De asemeni se mai utilizează în tratarea bolilor de plămîni.

Pinus silvestris L. — pin. Conurile de pin, împreună cu cele de brad și molid, sînt utilizate în prepararea ceaiului folosit în tratarea unor boli pulmonare. Siropul preparat din crenguțe tinere de molid și pin se utilizează de asemeni pentru afecțiuni pulmonare.

Plantago lanceolata L. — pătlagină îngustă. Frunzele proaspete sînt folosite drept cataplasme cu efect cicatrizant pentru răni. Se mai utilizează și la vindecarea sugelului.

Polypodium vulgare L. — feriguță. Ceaiul obținut din rizomul plantei este utilizat în boli de plămîni.

Pulmonaria officinalis L. — plămîină. Din frunze și rădăcină este preparat ceaiul care se utilizează în tratamentul unor boli de plămîni la om și animale.

Robinia pseudacacia L. — salcîm. Se folosește floarea pentru prepararea unei fierturi folosită sub formă de spălături în unele afecțiuni ale aparatului genital.

Rumex patientia L. — ștevie de grădină. Se prepară ceai din rădăcină și se folosește în tratarea gălbînării.

Sambucus nigra L. — soc. Din floare și scoarța ramurilor se prepară ceai (fără zahăr) folosit contra viermilor intestinali. Deasemeni din flori se mai prepară ceai utilizat în boli de rinichi.

Spirogyra — mătasea broaștei. Este utilizată sub formă de legătură în tratarea amigdalitei.

Tamus communis L. — untul pămîntului. Rădăcina rasă și plămădită cu țuică se utilizează în tratamentul reumatismului.

Tanacetum balsamita L. — calapăr. Se obține o plămădeală din frunze și miere de albine, folosită în combaterea durerilor de dinți. De asemeni frunzele mai sînt utilizate în cataplasme la umflături.

Thymus serpyllum Hal. — cimbrul ciobanului. Ceaiul ce se obține din planta întreagă se folosește contra durerilor abdominale și de rinichi, atît la om cît și la animale.

Thypha latifolia L. — papură. Din rizomul de papură se prepară o fiertură folosită, sub formă de băi fierbinți, în tratarea durerilor de șale.

Tussilago farfara L. — podbal. Rădăcina se fierbe împreună cu tărițe de griu și se face o legătură folosită contra umflăturilor.

Ulmus laevis Pall. — velneș. Împreună cu rizomul de feriguță (*Polypodium vulgare*) se folosește scoarța de ulm pentru obținerea unei fierturi folosite în tratarea „lungorii“ (febră tifoidă).

Zea mays L. — porumb. Pentru tratarea unor boli de ochi se folosește fiertura din mătase de porumb, sub formă de spălături zilnice.